

ECO Zirvəsinin Xankəndi gündəliyi

Yeni təkliflər, əlavə imkanlar

İki gün öncə Xankəndi şəhəri İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (ECO) iqlim dəyişmələrinə həsr olunmuş 17-ci Zirvə görüşünə evsahibliyi etdi. Təşkilata üzv ölkələrin liderlərini və yüksək səviyyəli nümayəndə heyətlərini bir araya gətirən tədbir təkcə siyasi yəndən deyil, həm də iqtisadi baxımdan böyük əhəmiyyət daşıyır. Müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi, ticarət əlaqələrinin genişləndirilməsi və dayanıqlı iqtisadi inkişafın təşviqi kimi mövzuların müzakirə edildiyi Zirvə görüşü Xankəndinin regional integrasiyada yeni rolunun formalaşmasında da mühüm addım oldu.

Qeyd edək ki, Zirvə görüşündən əvvəl Azərbaycanın təşəbbüsü ilə ilk dəfə olaraq İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində ECO Həftəsi keçirildi. Bu mühüm hadisə təkcə diplomatik və iqtisadi dairələrdə deyil, həm də ictimaiyyət arasında böyük maraqla qarşılandı. ECO Həftəsində işğaldan azad edilmiş Şuşa, Ağdam və Laçın yenidən diqqət mərkəzinə gəldi. Şuşada təşkil olunmuş ECO Biznes-Forumu regional iqtisadi əməkdaşlığın yeni üfqlərini müəyyən edərək Ağdamda keçirilən Gəncələr Forumu gələcəyin liderlərini bir araya gətirdi. Laçında baş tutan Qadınlar Forumu isə xanımların iqtisadi və ictimai həyatda artan rolunu vurğulayan mühüm bir platforma oldu. Zirvə çərçivəsində baş tutan bu forumlar təbii ki, təkcə yerli səviyyədə deyil, həm də beynəlxalq miqyasda iqtisadi canlanmanın göstəricisidir. Burada təqdim olunan layihələr xarici investorların marağını cəlb etməklə yanaşı, işğaldan azad edilmiş ərazilərin iqtisadi reabilitasiyası üçün model rolunu oynayır. Forumlarda iştirak edən nümayəndələr Xankəndidə keçirilən Zirvə görüşündə öz təəssüratlarını bölüşdülər, gördükləri işlər və əldə olunan nəticələrlə bağlı tədbir iştirakçılarına bilgi verdilər.

Azərbaycanda üçüncü dəfədir keçirilən ECO Zirvəsi təbii ki, bu dəfə də sıradan bir görüş olmadı. Tədbir ECO məkanında iqtisadi transformasiyanın, integrasiya və inkişafın yol xəritəsini müəyyən edən tarixi hadisə kimi diqqət çəkdi. Yeri gəlmişkən, Azərbaycanın təşəbbüsü ilə gündəmə gətirilən ECO çərçivəsində "Təmiz enerji və tədqiqat mərkəzi"nin qurulması istiqamətində görülən işlər ona dəlalət edir ki, yaxın gələcəkdə təşkilat çərçivəsində innovasiya və davamlı inkişafın əsas dayaqları formalaşacaq. Həm regional, həm də qlobal çağırışlara cavab vermək üçün strateji bilik və texnologiyaların həllərinə ünvanı olacaq mərkəz xüsusilə təmiz enerji sahəsində əməkdaşlıq, enerji təhlükəsizliyi və "yaşıl iqtisadiyyat" istiqamətində bölgənin rəqəbat qabiliyyətini artıracaq.

17-ci ECO Zirvəsi regionun iqtisadi xəritəsində yeni imkanların açılması baxımından mühüm mərhələ idi. Tədbir iştirakçı ölkələr arasında ticarət, investisiya, nəqliyyat-logistika və enerji sahələrində əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi istiqamətində real addımların müzakirə edildiyi və konkret təşəbbüslərin ortaya qoyulduğu strateji platformaya çevrildi. ECO-ya üzv ölkələrin ortaq maraqlarını əks etdirən

təşəbbüslər regionda dayanıqlı inkişaf, iqtisadi sabitlik və qarşılıqlı asılılığın gücləndirilməsi baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu mənada İlham Əliyevin çıxışında söylədiyi fikirlər mühüm əhəmiyyət kəsb edir: "Bizim ölkəmizdə çox müsbət sərmayə iqlimi vardır. Son 20 il ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatına 350 milyard ABŞ dollarına yaxın sərmayə qoyulmuşdur ki, bunun da yarısı xarici sərmayədir. Bu gün Azərbaycan bir çox ölkənin enerji təhlükəsizliyini təmin edir və müxtəlif qaz boru kəmərləri vasitəsilə 12 ölkəyə təbii qaz ixrac edir. Bu göstəriciyə görə biz dünyada ön sıralardayıq. "Şərqi-Qərbi" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri Azərbaycan ərazisindən keçir və ECO-ya üzv ölkələrin əksəriyyəti bu dəhlizlərdən istifadə edir".

Zirvə çərçivəsində qəbul olunan sənədlər və liderlərin verdiyi mesajlar regionun iqtisadi gələcəyi ilə bağlı ümumi baxışın formalaşdığını göstərir və sübut edir ki, ECO-nun gələcək fəaliyyətində praktiki nəticələrə yönəlmiş əməkdaşlıq, iqtisadi integrasiya və ortaq maraqlar əsasında tərəfdaşlıq prioritetlərdən biri olacaq. Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev qeyd olunan məsələ ətrafında, daha doğrusu, təşkilatın gələcək planları haqqında fikirlərini belə ifadə etdi: "Əvvəlcə biz təşkilatımızın orta və uzunmüddətli inkişaf prioritetlərini aydın şəkildə müəyyən etməliyik. Bunun üçün "İqtisadi əməkdaşlığın strateji məqsədləri 2035" adlı konsepsiyayı qəbul etmək zəruridir. Ticarət, sərmayə, nəqliyyat, enerji, sənaye, kənd təsərrüfatı, ekologiya, turizm və təhsil kimi önəmli sahələrlə yanaşı, biz həmçinin innovasiya, süni in-

tellekt və rəqəmsal texnologiyalar üzrə əməkdaşlığın gücləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirməliyik". Özbəkistanın dövlət başçısı diqqəti əmtəə və xidmətlərdə ticarətin asanlaşdırılması, texniki və qeyri-tarif maneələrin tədricən aradan qaldırılması, eləcə də diqqəti elektron ticarətin inkişafına cəlb edərək bu il Daşkənddə ECO-ya üzv dövlətlərin ticarət nazirlərinin toplantısını keçirməyi və Ticarətin Asanlaşdırılması Sazişinin imzalanmasını təklif etdi, "yaşıl dəhliz"lər sistemini yaratmağın vacibliyini vurğuladı.

Ticarətdən nəqliyyata, ətraf mühitdən enerjiyə qədər müxtəlif sahələrdə geniş potensiala malik ECO-nun bu Zirvə görüşü iqlim dəyişmələrinə həsr olunduğu üçün səsləndirilən bütün fikirlərin mərkəzində dayanıqlı inkişaf, ekoloji balansın qorunması və "yaşıl iqtisadiyyat"ın təşviqi dayanırdı. İqlim dəyişmələrinin yaratdığı qlobal təhlükələrin fonunda ECO-ya üzv ölkələrin məsələyə vahid mövqedən yanaşması onun ekoloji təhlükəsizlik baxımından nə qədər vacib olduğunu nümayiş etdirdi. Zirvə çərçivəsində təqdim olunan təşəbbüslər - təmiz enerji texnologiyalarının tətbiqi, "yaşıl nəqliyyat" şəbəkələrinin yaradılması, tullantıların idarə olunması və su ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi kimi məsələlər gələcəkdə bölgənin iqtisadi inkişaf modelinin formalaşmasına zəmin yaradır. Bu da o deməkdir ki, Xankəndi Zirvə görüşü həm iqlim çağırışlarına cavab vermək, həm də onları yeni iqtisadi fürsətə çevirmək yolunda strateji dönüş nöqtəsi kimi tarixə düşdü.

Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"